Шарҳи вазъи низоми суғуртаи пасандозҳои шахсони воқеӣ

СЕМОҲАИ ЧОРУМИ СОЛИ 2022

ХАЗИНАИ СУҒУРТАИ ПАСАНДОЗҲОИ ШАХСОНИ ВОҚЕӢ

Шарҳи вазъи низоми суғуртаи пасандозҳои шахсони воқеӣ дар семоҳаи чоруми соли 2022

Хазинаи суғуртаи пасандозҳои шахсони воқеӣ (минбаъд - Хазина) фаъолияти худро дар семоҳаи чоруми соли 2022 баҳри ҳимояи ҳуқуқу манфиатҳои қонунии пасандоздорон бо роҳи таъмини пардохти ҷубронпулии суғурта ба пасандоздорони ташкилотҳои қарзии барҳамдодашуда ва таҳкими боварии аҳолӣ ба низоми бонкии кишвар идома дод.

Иштироки ташкилотҳои қарзӣ дар низоми суғуртаи пасандозҳои шахсони воқеӣ. Ба ҳолати 31 декабри соли 2022 дар Феҳристи ташкилотҳои қарзӣ – узви низоми суғуртаи пасандозҳои шахсони воқеӣ 30 адад ташкилоти қарзӣ шомил мебошад, ки аз он 12 ададро бонкҳо ва 18 ададро ташкилотҳои амонатии қарзии хурд (ТАҚХ) ташкил медиҳанд.

Ташкилотҳои қарзии узви низоми суғуртаи пасандозҳои шахсони воқеӣ (бо адад)

Номгӯи ташкилоти қарзӣ	31.12.2021	31.12.2022	Фарқият (+/-)
Бонкҳо	11	12	+1
Ташкилотҳои амонатии қарзии хурд (ТАҚХ)	18	18	0
Ҳамагӣ	**29**	**30**	**+1**

Пасандозҳои суғурташудаи ташкилотҳои қарзӣ ва сохтори он. Дар семоҳаи чоруми соли ҷорӣ ҳаҷми пасандозҳои шахсони воқеӣ, ки аз ҷониби Хазина суғурта мешаванд, раванди афзоиши мусбӣ дошт.

Ба ҳолати 31 декабри соли 2022 ҳаҷми умумии пасандозҳои суғурташудаи шахсони воқеӣ 4 569,9 млн сомониро ташкил дод, ки ин нисбат ба семоҳаи сеюми соли равон 5,8 фоиз зиёд мебошад. Шумораи умумии суратҳисобҳои пасандоздорони суғурташуда бошад, 1,2 млн. нафарро ташкил дода, ба андозаи ночизи 0,4 фоиз кам шуд. Дар муқоиса ба 31 декабри соли 2021 афзоиши ҳаҷми пасандозҳои суғурташуда назаррас буда, мувофиқан 37,9 фоиз ва шумораи пасандоздорон 47,8 фоизро ташкил дод.

Афзоиши фаъоли мазкури ҳаҷми пасандозҳои ташкилотҳои қарзии узви Хазина дар соли 2022 асосан бо омилҳои зерин алоқаманд буд, ба

монанди вазъи муътадили макроиқтисодӣ ва фаъолнокии иқтисодиёт, устувории қурби пули миллӣ, фаъолияти босуботи низоми бонкӣ ва тадриҷан баланд гардидани эътимоди аҳолӣ ба он, татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи авф бинобар қонунигардонии дороиҳо ва маблағҳои шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон", инчунин қисман аз тарафи шаҳрвандони хориҷӣ кушодани суратҳисобҳои амонатӣ ва зиёдшавии талабот ба кортҳои пардохтӣ.

Ҳаҷми пасандозҳои суғурташудаи шахсони воқеӣ (млн. сомонӣ)

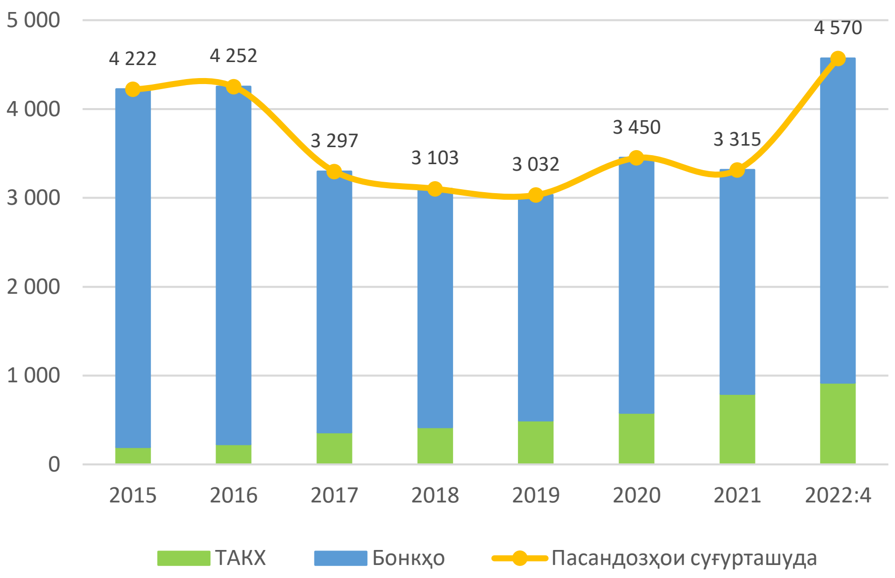

Шумораи пасандоздорони суғурташуда (ҳаз. нафар)

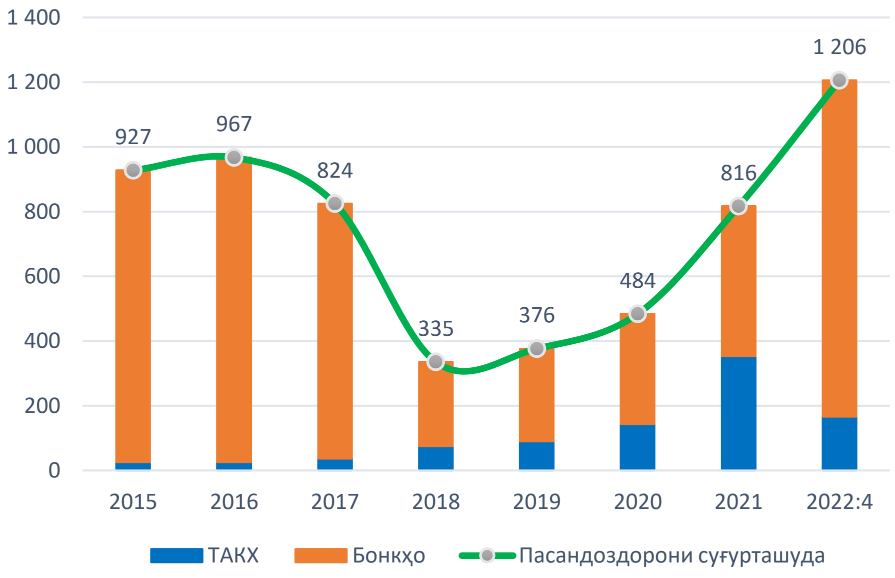

Бояд қайд намуд, ки дар Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи суғуртаи пасандозҳои шахсони воқеӣ" андозаи ҷубронпулӣ аз рӯи пасандозҳо бо пули миллӣ на бештар аз 500 ва аз рӯи пасандозҳо бо асъори хориҷӣ на бештар аз 350 нишондиҳанда барои ҳисобҳо муқаррар шудааст. Бо назардошти он, ки тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи буҷети Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли 2022" андозаи нишондиҳанда барои ҳисобҳо аз 1 январи соли 2022 ба андозаи 64 сомонӣ муқаррар карда шуд, дар соли 2022 андозаи ҷубронпулӣ аз рӯи пасандозҳо бо пули миллӣ 32 000 сомонӣ ва бо асъори хориҷӣ 22 400 сомониро ташкил дод.

Андозаи нишондиҳанда барои ҳисобҳо (сомонӣ)

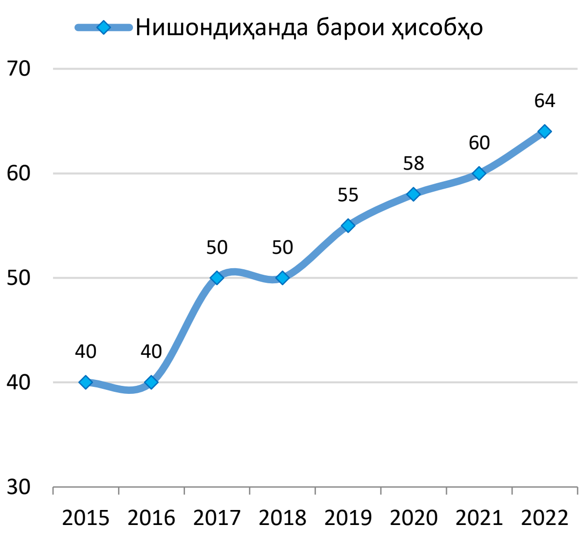

Андозаи ҷубронпулии суғуртавӣ (ҳаз. сомонӣ)

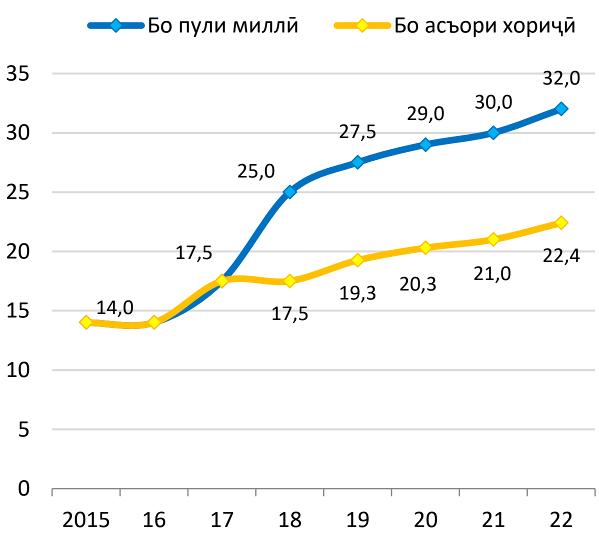

Таҳлили сохтори пасандозҳои суғурташудаи шахсони воқеӣ нишон медиҳад, ки аз шумораи умумии пасандоздорони суғурташуда маблағи 98,0 фоизи пасандоздорон дар доираи маблағи ҷубронпулӣ пурра фаро гирифта шуда, 2,0 фоизи боқимондаи пасандоздорон, ки маблағи пасандозҳояшон аз андозаи ҷубронпулӣ зиёд аст, қисман ҷуброн карда мешавад.

Дар доираи маблағи ҷубронпулӣ пурра фаро гирифта шудани 98,0 фоизи пасандоздорон нишондиҳандаи баланд буда, аз он гувоҳӣ медиҳад, ки

аксари пасандоздорони суғурташуда аз ҷониби Хазина пурра ҳимоя карда шудаанд.

Аз рӯи сохтори асъорӣ раванди мусбии дедолларикунонии пасандозҳо идома ёфта, дар интиҳои семоҳаи чоруми соли 2022 маблағи пасандозҳои суғурташудаи шахсони воқеӣ бо пули миллӣ 66,4 фоиз ва бо асъори хориҷӣ 33,6 фоизро ташкил дод (нишондиҳандаҳои мазкур дар ҳамин давраи соли гузашта мувофиқан бо пули миллӣ 57,7 фоиз ва бо асъори хориҷӣ 42,3 фоизро ташкил медод). Ҳамзамон, аз шумораи умумии пасандоздорон маблағи 94,3 фоизи пасандоздорон бо пули миллӣ ва 5,7 фоизи боқимондаи онҳо бо асъори хориҷӣ мебошад.

Сохтори асъории пасандозҳои суғурташудаи шахсони воқеӣ (млрд. сомонӣ ва бо фоиз)

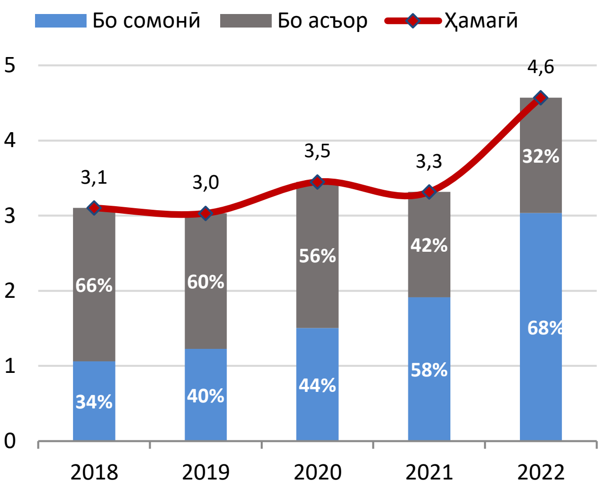

Вобаста ба афзоиши назарраси суратҳисобҳои пасандозӣ ва афзудани андозаи ҷубронпулии суғурта, ҳаҷми ӯҳдадориҳои суғуртавии Хазина аз рӯи пасандозҳои суғурташуда низ дар семоҳаи чоруми соли 2022 ба таври назаррас зиёд гардид. Аз ҷумла, ба санаи 31 декабри соли 2022 ӯҳдадориҳои суғуртавии Хазина нишондоди зиёдтарини 2 011,4 млн. сомониро ташкил дода, нисбат ба ҳамин санаи соли гузашта 693,1 млн. сомонӣ ё худ 52,6 фоиз зиёд гардид.

Ӯҳдадории суғуртавии Хазина ва афзоиши он (млн. сомонӣ ва бо фоиз)

Ҳолатҳои суғуртавӣ дар ташкилотҳои қарзии узви Хазина ва пардохти ҷубронпулӣ ба пасандоздорони суғурташуда. Дар семоҳаи чоруми соли 2022 ягон ҳолати суғуртавӣ дар ташкилотҳои қарзии узви Хазина ба вуқуъ наомад. Умуман, дар соли 2022 танҳои як ҳолати суғуртавӣ дар ҶСП ТАҚХ "Бунёд-М" ба вуқуъ омад. Вобаста ба ин, Хазина пардохти ҷубронпулии суғуртаро ба пасандоздорони ташкилоти қарзии мазкур ба маблағи 67,2 ҳаз. сомонӣ пурра пардохт намуда, раванди пардохти ҷубронпулиро ба анҷом расонид.

Ҳолатҳои суғуртавӣ дар ташкилотҳои қарзии узви низоми суғуртаи пасандозҳои шахсони воқеӣ дар солҳои 2016-2022 (адад)

Ташкилоти қарзии барҳамхӯрда	**Ба ҳолати 31.12.2021**	**Ба ҳолати 31.12.2022**	**Фарқият (+/-)**
Бонкҳо	6	6	0
Ташкилотҳои амонатии қарзии хурд (ТАҚХ)	11	12	+1
Ҳамагӣ	**17**	**18**	**+1**

Дар давраи баррасишаванда пасандоздорон ва намояндагони бонкҳои барҳамдодашудаи ҶСК "Агроинвестбонк" ва ҶСК "Тоҷиксодиротбонк" оид ба тамдиди муҳлати гирифтани маблағи ҷубронпулии суғуртавӣ дар асоси Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи суғуртаи пасандозҳои шахсони воқеӣ" бо ариза ба Хазина муроҷиат кардаанд, ки аз тарафи Хазина ба 17 нафар пасандоздорони бонкҳои мазкур ба маблағи 314,6 ҳаз. сомонӣ ҷубронпулии суғуртавӣ пардохт карда шуд.

Дар маҷмуъ, аз соли 2016 то санаи 31.12.2022 сол Хазина ба пасандоздорони суғурташудаи 18 ташкилоти қарзии барҳамхӯрда ба маблағи 211,1 млн. сомонӣ ҷубронпулӣ пардохт намудааст.

Нишондиҳандаҳои молиявии Хазина. Дар семоҳаи чоруми соли 2022 вобаста ба иҷрои вазифаҳои қонунии худ дар самти ҳимоя ва ҳифзи ҳуқуқҳои қонунии пасандоздорон, раванди мунтазам афзоиши дороиҳои Хазина ба назар расид. Ба ҳолати 31 декабри соли 2022 дороиҳои Хазина маблағи 158,9 млн. сомониро ташкил дод, ки он нисбат ба ҳамин санаи соли қаблӣ 24,6 млн. сомонӣ ё худ 18,4 фоиз зиёд мебошад.

Зиёдшавии дороиҳои Хазина асосан аз ҳисоби афзоиши пардохтҳои тақвимии ташкилотҳои қарзии узви Хазина дар натиҷаи зиёд шудани ҳаҷми

пасандозҳои суғурташудаи ташкилотҳои қарзӣ вобастагӣ дошт. Аз ҷумла, пардохтҳои тақвимии ташкилотҳои қарзӣ ба Хазина маблағи 26,7 млн. сомониро ташкил дод, ки он нисбат ба соли қаблӣ 27,7 фоиз афзудааст.

Яке аз манбаҳои дигари ташаккули дороиҳои Хазина даромад аз фаъолияти сармоягузорӣ ба ҳисоб рафта, дар шароити имкониятҳои мавҷудаи бозори коғазҳои қиматнок Хазина дар давоми соли 2022 маблағҳои озоди худро танҳо ба коғазҳои қиматноки давлатӣ бо меъёри фоизи то андозае паст сармоягузорӣ намуд. Аз ҷумла, Хазина дар 6 музоядаи Векселҳои давлатии хазинадории Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон бо фоизи даромаднокии 0,99 фоизи солона ғолиб омад. Даромади Хазина аз ҳисоби қоғазҳои қиматнок дар ин давра 616,7 ҳаз. сомониро ташкил дод, ки он нисбат ба соли қаблӣ 35,6 фоиз кам мебошад.

Андозаи ниҳоии маблағи Хазина бошад, ки таносуби маблағи Хазинаро нисбат ба ҳаҷми умумии пасандозҳои шахсони воқеии ташкилотҳои қарзӣ инъикос менамояд, дар интиҳои соли 2022 новобаста аз афзоиши назарраси дороиҳои Хазина ба 0,5 банди фоизӣ коҳиш ёфта, 2,0 фоизро ташкил дод, ки ин асосан бо суръати афзоиши баландтари ҳаҷми пасандозҳои шахсони воқеӣ вобаста буд. Тибқи қонун андозаи ниҳоии маблағи Хазина дар ҳаҷми 7,0 фоизи ҳамаи пасандозҳои шахсони воқеӣ дар ташкилотҳои қарзӣ муқаррар карда шудааст.

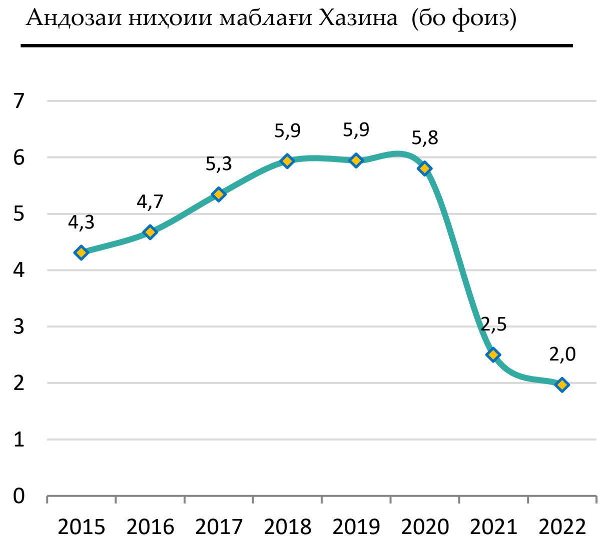

Фаъолияти ташвиқот ва робита бо ҷомеа. Таблиғот ва ташвиқоти аҳолӣ оид ба моҳият ва нақши низоми суғуртаи пасандозҳои шахсони воқеӣ ва ба ин васила таҳкими боварии аҳолӣ ба низоми бонкӣ яке аз вазифаҳои асосии Хазина ба ҳисоб меравад.

Дар давоми соли ҳисоботӣ дар сомонаи расмии Хазина (www.idif.tj) ва шабакаҳои иҷтимоӣ (фейсбук, телеграм) маводҳои иттилоотию таҳлилӣ, эълонҳо ва ахборотҳо мунтазам нашр карда шуданд. Инчунин, вобаста ба вуқуъ омадани ҳолатҳои суғуртавӣ дар ташкилотҳои қарзии узви Хазина ҷиҳати сари вақт хабардор намудани пасандоздорон оид ба раванди пардохти ҷубронпулӣ маълумоти дахлдор дар телевизион, маҷаллаҳои даврӣ, шабакаҳои иҷтимоӣ ва сомонаи Хазина ҷойгир карда шуданд.

Дар самти қабул ва баррасии муроҷиатҳои шаҳрвандон дар соли 2022 ба Хазина дар маҷмуъ 1081 адад арзу муроҷиатҳои шаҳрвандон, аз ҷумла шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, пасандоздорон ва намояндагони онҳо дар шакли хаттӣ, шифоҳӣ ва электронӣ ворид гардиданд. Аксарияти дархосту муроҷиатҳои шаҳрвандон - 1001 адад тариқи шифоҳӣ, аз ҷумла тавассути алоқаи телефони маркази тамоси Хазина қабулшуда ворид гардидаанд, рост меояд, ки он 92,6 фоизи ҳамаи муроҷиатҳои дар ин давра қабулгардидаро ташкил медиҳад.

Мазмуну мухтавои қариб ҳамаи муроҷиатҳои ба Хазина воридшуда бо масъалаҳои пардохти ҷубронпулии суғурта ба пасандоздорони бонкҳои барҳамдодашуда, бахусус ҶСК “Тоҷиксодиротбонк” ва ҶСК “Агроинвестбонк” вобастагӣ доштанд, ки аз ҷониби Хазина ба дархостҳои телефонии пасандоздорон, инчунин муроҷиатҳои шифоҳии шаҳрвандон ҷавобҳои муфассал дода шуд.

Ҳамкориҳои байналмилалӣ ва такмили санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ. Хазина дар соли 2022 ҳамкориҳои судмандро бо ташкилотҳои молиявии байналмилалӣ, бахусус дар доираи Лоиҳаи “Барнома оид ба рушди бахши молиявӣ ва идоракунии фискалӣ”-и Бонки Осиёгии Рушд (БОР) ва Лоиҳаи нави “Рушди бахшҳои молиявӣ ва хусусии Гуруҳи Бонки Ҷаҳонӣ” идома дод. Бояд қайд кард, ки лоиҳаҳои мазкур бо мақсади дастгирии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати гузаронидани ислоҳот дар самти таҳкими устувории низоми молиявӣ, дастрасӣ ба хизматрасониҳои молиявӣ ва такмилдиҳии идоракунии бахши фискалӣ равона гардида, яке аз компонентҳои он бевосита бо тақвияти заминаи институтсионалии Хазина алоқаманд мебошад.

Бо мақсади ҳимояи ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии пасандоздорон ва меросхӯрони қонунии онҳо, Хазина лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Оид ба ворид намудани тағйирот ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи суғуртаи пасандозҳои шахсони воқеӣ” бо таҳрири нави қисми 14 моддаи 22 Қонуни мазкур, ки ҳуқуқи меросхӯрро ба гирифтани

ҷубронпулии суғуртавӣ новобаста аз давраи соҳиб гардидани ҳуқуқ ба мерос пешбинӣ менамояд, таҳия ва дар мувофиқа бо Бонки миллии Тоҷикистон ва вазорату идораҳои дахлдор ба баррасии Ҳукумати ҶТ ва Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намуд, ки билохир лоиҳаи мазкур аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон санаи 24.12.2022с. ба имзо расонида шуд.

Ҳамзамон, аз ҷониби Хазина дар якҷоягӣ бо коршиносони Бонки Ҷаҳонӣ лоиҳаи нави Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Оид ба ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи суғуртаи пасандозҳои шахсони воқеӣ" омода карда шуд, ки он масъалаи бо суғурта фарогирии пасандозҳои бонкии дигар субъектҳои иқтисодӣ, беҳтар намудани сармоягузорӣ ва устувории молиявии Хазинаро дарбар мегирад. Лоиҳаи қонуни мазкур бо Бонки миллии Тоҷикистон ва вазорату идораҳои дахлдор мувофиқа гардида, ба баррасии минбаъдаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда шуд.